

H104 -
1998

HOLLAND FESTIVAL

JAARVERSLAG

1998

Holland Festival
Kleine-Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
020-530.71.10 (telefoon)
020-530.71.19 (fax)

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

<u>Bestuursverslag</u>	1
Inleiding	1
Bestuur	5
Financiën	7
Organisatie	10
Accountantsverklaring	11
<u>Jaarrekening</u>	12
Balans per 31 december 1998	12
Exploitatierekening 1998	14

BESTUURSVERSLAG

INLEIDING

Algemeen

Het Holland Festival 1998 was de eerste editie onder leiding van de nieuwe directie Ivo van Hove en Jacques van Veen.

In tegenstelling tot voorafgaande jaren duurde het Holland Festival dit jaar niet de volle maand juni.

Er was gekozen voor een concentratie in tijd en plaats, waarbij het nieuw ingerichte festivalcentrum in de Stadsschouwburg als kloppend hart van het festival fungeerde. Op 10 juni startte het Holland Festival met een openluchtspektakel voor de Stadsschouwburg op het Leidseplein onder de titel *Geve/s*.

In de nacht van zaterdag 26 op zondag 27 juni werd de 51ste editie van het Holland Festival afgesloten in een dansend Paradiso.

De 73 voorstellingen, verdeeld over 34 producties, werden bezocht door bijna 46.000 bezoekers.

Een gemiddelde van 630 bezoekers per voorstelling. Een aantal dat ogenschijnlijk veel lager lijkt dan de voorafgaande jaren (60.000 in 1997), maar dat eenvoudig kan worden verklaard door het gegeven dat de min of meer reguliere voorstellingen van De Nederlandse Opera, Het Nationale Ballet en het Nederlands Danstheater dit jaar niet waren opgenomen in het programma van het Holland Festival.

Producties van deze drie gezelschappen telden vorig jaar nog mee met 27.000 bezoekers.

Onderdeel van het Holland Festival was het Amsterdam Roots Festival, een samenwerkingsverband met het Concertgebouw, de Melkweg en het Koninklijk Instituut voor de Tropen, dat een uitgebreid wereldmuziek programma presenteerde. Nieuw in dit Festival was het gratis toegankelijke Werelddorp op zondagmiddag in het Oosterpark. Van de in totaal tien evenementen werden er 45 muziekgroepen uit verschillende landen gepresenteerd.

BESTUUR

Het bestuur kwam zesmaal in vergadering bijeen en wel op: 29 januari, 31 maart, 11 mei, 17 augustus, 21 september en 23 november.

Belangrijkste onderwerp in de eerste vergaderingen van het bestuur en de nieuwe directie was natuurlijk de programmering voor de 51ste editie van het Holland Festival.

Op basis van de voorstellen van de directie is in het bestuur uitgebreid gesproken over de nieuwe koers van het Holland Festival. Eén en ander op grond van het beleidsplan 1997-2000.

Wenselijke veranderingen in de organisatie zijn eveneens in het bestuur besproken.

Het vertrek van de medewerkster voor perscontacten, waartoe eind 1997 al was besloten, werd opgevangen door een contract met bureau Plantsoen 10.

Op de contracten van de Stichting Holland Festival met haar medewerkers is tot nu toe geen CAO van toepassing. Op voorstel van de directie werd in 1998 besloten om, voor wat betreft de salariëring van de medewerkers, de CAO van de Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen als uitgangspunt te nemen. Functies werden hiertoe gewaardeerd en ingeschaald.

Eén en ander werd in januari 1999 afgerond.

Het hoofd van de afdeling productie, die tevens belast was met het onderhouden van de contacten met de sponsors, heeft in oktober de organisatie verlaten nadat ze gevraagd was voor een nieuwe functie in Rotterdam. Het functioneren van de afdeling publiciteit behoeft verandering. Mede naar aanleiding van bovengenoemd vertrek werd na afloop van het festival een interne reorganisatie doorgevoerd, waarbij het nieuwe hoofd van de afdeling communicatie en marketing mede verantwoordelijk werd voor de contacten met de sponsors. De vacature in de productieafdeling werd niet opgevuld.

Afhankelijk van de behoefte zal deze afdeling op tijdelijke basis worden uitgebreid.

Daarnaast werd besloten een hoge investering te doen in de vervanging van het computernetwerk.

Kosten van deze reorganisatie en investering werden ten laste van de daarvoor in 1997 aangelegde reserve afgeboekt.

Op initiatief van de directie werd op 9 januari 1998 de Stichting Vrienden van het Holland Festival opgericht. De heer drs. H. van den Bergh was bereid hiervan het voorzitterschap op zich te nemen.

Namens het bestuur van het Holland Festival nam de heer A. Boersma zitting in dit bestuur.

Doel van deze Stichting is middels een uitgebreide campagne een groot aantal particuliere vrienden te werven. Voor een minimale bijdrage van f 25,- ontvangen deze vrienden een aantal voorrechten, zoals een bijvoorbeeld een voorreserveringsrecht bij het bestellen van kaarten. Daarnaast is het bestuur van deze stichting behulpzaam bij het leggen van contacten met het bedrijfsleven voor het verkrijgen van sponsorbijdragen.

Uiteraard is in bestuursvergaderingen wederom uitgebreid aandacht besteed aan de smalle financiële basis die het Holland Festival heeft. De koerswijziging van het festival met een accentverschuiving naar meer internationaal theater, betekent ook in financiële zin een programma met grotere risico's.

Nog afgezien van het feit dat deze voorstellingen zich veelal in kleinere zalen afspelen.

Gelukkig is dankzij de steun van de Tweede Kamer voor de periode 1998 tot en met 2000 uit de zogenaamde HGIS-gelden een extra bijdrage van ruim f 800.000,- per jaar toegekend.

Een bijdrage die met name bedoeld is om het internationale karakter van het Holland Festival te versterken. Ondanks het feit dat de driejarige overeenkomst met het VSB Fonds als hoofdbegunstiger van het Holland Festival na 1997 was verlopen, was dit fonds alsnog bereid om een laatste maal als hoofdbegunstiger een bijdrage van f 400.000,- aan het Holland Festival te schenken.

De koerswijziging in de programmering en de daaraan gekoppelde beeldvorming, heeft de sponsorwerving voor de volgende Holland Festivals niet eenvoudiger gemaakt.

Met name het vinden van een nieuwe hoofdsponsor voor 1999, bleek op korte termijn geen realistische optie. Het is begrijpelijk dat de veranderingen bij het Holland Festival, de houding van diverse bedrijven enigszins afwachtend maakt.

Zowel van fondsen als bedrijven ontvangen we signalen dat het mede financieren van de basis van het festival niet hun eerste prioriteit c.q. verantwoordelijkheid is, en dat hun bijdragen toch vooral een meerwaarde aan het festival zouden moeten geven.

Er is geen sprake meer van een gezonde verhouding tussen de overheidsbijdragen en de middelen verkregen uit fondsen en de sponsorbijdragen uit het bedrijfsleven.

Voor de continuïteit van het festival is het noodzakelijk dat er in een eerder stadium meer zekerheid is over het beschikbare budget voor de programmering.

Natuurlijk zullen we in samenwerking met de Stichting Vrienden van het Holland Festival, de goede banden met het bedrijfsleven en fondsen in stand houden, en proberen uit te breiden. Deze ontwikkelingen maken een bedrijfsreserve steeds noodzakelijker. Dankzij het resultaat van 1998 is in ieder geval voor de korte termijn hierin voorzien.

De samenstelling van het bestuur van de Stichting Holland Festival zag er als volgt uit:
de heer mr. H.D. Tjeenk Willink, voorzitter
mevrouw drs. M.J.E. de Wit MBA, penningmeester
de heer drs. A.G.F. Boersma, secretaris
de heer E.M. Fallaux
mevrouw R.P. Soutendijk
de heer drs. L. van der Meulen

Het Holland Festival programma 1998

Een koerswijziging, of liever gezegd een accentverschuiving was in deze editie al duidelijk waarneembaar. Meer aandacht voor internationaal theater, popmuziek, de samenwerking met het Amsterdam Roots Festival en de aanwezigheid van een Festivalcentrum waren de meest opvallende veranderingen. Muziek bleef e en belangrijk onderdeel van het programma, echter met minder aandacht voor de moderne klassieke muziek.

Afgezien van het muzikale startschot op het Leidseplein waren er negen muziektheater - c.o. operavoorstellingen (drie producties), negen concerten, zevenendertig theater-/toneelvoorstellingen (tien producties) en zeven dansvoorstellingen (e en productie).

De rol van het Holland Festival als (co-)producent blijft belangrijk. Bij 7 van de in totaal 34 producties was het Holland Festival co-producent. Het Holland Festival trad op als 4 maal als hoofdproducent.

Theater

Drie nationale en zes internationale producties.

Twee klassieke auteurs Shakespeare en Tsjechov kregen hierbij in het bijzonder de aandacht.

In de beste traditie van het Holland Festival waren er twee nagenoeg uitverkochte avonden in de Stadsschouwburg. Een legendarische encensering van *Der Kirschgarten* door het Wiener Burgtheater in de regie van de oude meester Peter Zadek. Een voorstelling waarin acteurs als Angela Winkler en Jozef Bierbichter met vele anderen lieten zien wat je kunt bereiken met ensemble theater.

In een lichtvoetige regie nam Peter Zadek het publiek mee naar de ongelooflijke beelden van dat ene feest dat we nog e en keer mogen meemaken voordat de nieuwe tijd zich aandient.

Het gezelschap van de Volksb uhne am Rosa-Luxemburg-Platz was met *Drei Schwestern* in het Muziektheater geprogrammeerd. Het was een experiment: een echte teksttoneel voorstelling in het Muziektheater. Het immense decor was enkele maten te groot voor de Stadsschouwburg. In de bekende trage stijl van regisseur Marthaler, speelden de drie zusters hun superieure rollen. De precisie van de acteurs, een verworvenheid van het Duitse theater, was adembenemend. Het muziektheater was voor de helft bezet, hetgeen voor toneel toch nog een groot aantal bezoekers is.

Naast deze Tsjechov-versies van twee grootmeesters heeft het Nederlandse acteurs ensemble 't Barre Land op uitnodiging van het Holland Festival, een zelden van Tsjechov gespeelde tekst, *Langs de grote weg*, uitgevoerd. De gekozen vorm, waarbij het publiek op losse stoeltjes bijna tussen de acteurs in zat, paste uitstekend bij de dramaturgie van deze voorstelling. En met hun opvallende ongeforceerde spel werden de personages doeltreffend neergezet. Het Gasthuis als nieuwe festivallocatie was alle avonden uitverkocht.

Shakespeares *Romeo en Julia* werd gespeeld door het Zuidelijk Toneel in de regie van Ivo van Hove.

Het Italiaanse gezelschap Societas Raffaello Sanzio bracht in de regie van Romeo Castellucci een aangrijpende versie van Shakespeares Julius Cesar, *Giulio Cesare*. Twee anorexia meisjes, een meer dan volslanke man en een man met keelkanker maakten deel uit van de cast.

Een voorstelling die zowel bij publiek als bij de pers zeer wisselende reacties opriep. Reden genoeg om dit gezelschap opnieuw voor het Holland Festival van 1999 uit te nodigen.

De zich steeds weer vernieuwende Wooster Group uit New York, die al geruime tijd niet meer in Nederland te zien was geweest, bewees dat ze nog steeds gerekend moet worden tot e en van de beste avantgarde ensembles.

Als een goed geoliede machine combineert de Wooster Group alle moderne technieken met een haarscherpe timing van de acteurs. De *Hairy Ape* was bijna een conventionele voorstelling in vergelijking met de meer als een collage opgebouwde *House/Lights*. Tijdens de voorstellingen, die alle waren uitverkocht, werd het publiek meegesleept in deze voortrazende theatermachine.

John Collins, lid van de kerngroep van de Wooster Group, presenteerde met zijn eigen, jonge gezelschap Elevator Repair Service *Cab Legs*. Een voorstelling die even verfrissend was als de aanpak van 't Barre Land. Deze productie werd in samenwerking met Festival Triple X gepresenteerd.

In een coproductie met het KunstenFESTIVAL des Arts en de Toneelschuur werd *Rotjoch* in het Trusttheater gepresenteerd. Het was één van de hoogtepunten in het Holland Festival.

Op een nieuwe tekst van Gerard Jan Rijnders speelde Herman Gillis in een overrompelende vormgeving van Marc Warning de reconstructie van een heftige en dramatische jeugd.

Zonder meer een geslaagd experiment waarbij de computer- en beeldtechnologie daadwerkelijk een gelijkwaardige rol kreeg ten opzichte van de acteur.

Op het laatste moment werd nog een voorstelling in het programma opgenomen, *Shoppin und Ficken*.

Regisseur Thomas Ostermeier, één van Duitslands nieuwe opkomende sterren, leverde een rauwe versie af van *Shoppin and Fucking* van de Engelse jonge auteur Mark Ravenhill.

Muziektheater

Op de gala-avond van het Holland Festival ging *Il ritorno D'ulisse* in première. Een ingenieuze bewerking door de Zuid-Afrikaanse theatermaker William Kentridge van Claudio Monteverdi's opera.

Een ragfijn samenspel tussen zangers, poppenspelers en hun poppen, met op de achtergrond de intrigerende film- en diabeelden van Kentridge. Het publiek raakte gefascineerd door de elegante wijze waarop de poppen tot leven werden gebracht en de perfectie waarmee deze uitvoering zowel muzikaal als beeldend werd uitgevoerd.

Op 10 juni 1998 was het dan eindelijk zover, de presentatie van het operadebuut van de 72-jarige Robert Heppener. *Een Ziel van Hout* stond reeds jaren op rol van het Holland Festival, maar om uiteenlopende redenen was het er nog niet van gekomen. Zelfs voor 1998 dreigde er opnieuw een kink in de kabel te komen, toen in een laat stadium de beoogde regisseur alsnog van de opdracht afzag. Het vinden van een vervanger leek een onmogelijke opdracht. Tegelijkertijd was gebleken dat de NPS veel interesse had voor dit project. Libretto en muziek leken uitermate geschikt te zijn voor een opzet waarbij de betrokkenheid van het medium televisie verder zou gaan dan een registratie van een podiumuitvoering.

Zo ontstond het idee voor een tv-opera die ook een drietal live-uitvoeringen zou kennen.

Toneelregisseuse Monique Wagemakers en tv-regisseuse Jellie Dekker ontwikkelden hiervoor plan.

En het resultaat was op zijn minst opvallend, een geslaagde samenwerking tussen de vele betrokken disciplines. Tegelijkertijd moeten we constateren dat de complexiteit niet door iedereen werd gewaardeerd, maar het was wel duidelijk dat Heppener als een vocaal componist pur sang een bijzonder muzikaal werkstuk heeft geleverd, dat het verdiende om uitgevoerd te worden.

De 51ste editie van het Holland Festival werd afgesloten met een avond onder de titel *De Man met de Hamer* naar een idee van Paul Koek. Een avond muziek en theater, een tocht van poptempel Paradiso naar de Stadsschouwburg en weer terug.

Muziek

Voor het eerst was er uitgebreid aandacht voor popmuziek in het Holland Festival. Niet alleen in de vorm van concerten van Rowwen Hèze, de Heideroosjes en Zita Swoon, maar ook door avonden rondom of met medewerking van artiesten die hun roots in de popmuziek hebben.

Op 6 juni vond als een soort van opmaat van het festival de Matinee op de vrije zaterdag in het Concertgebouw plaats. Een concert waarbij de uitvoering van *Kraft* van Magnus Lindberg als meest opvallende werk kon worden opgemerkt, een energiek stuk dat in het steigerdecor waarin de grote zaal van het Concertgebouw op dat moment verkeerde, een mooie overgang bood naar het openluchtspektakel van Harry de Wit tijdens de officiële opening van het Holland Festival op het Leidseplein.

Tegen een decor van honderden rode, witte en blauwe vlaggen aan de gevel van de Stadsschouwburg had performer en componist Harry de Wit een muzikaal en beeldend spektakel samengesteld, waarbij de almaar cumulerende muziek vanaf verschillende gevels rondom het Leidseplein uiteindelijk overging in een startschot. Een dertigtal brommers snelden met luide sirenes de Stadsschouwburg uit en verspreiden zich door Amsterdam om de start van het Holland Festival luidruchtig aan te kondigen.

Op dezelfde avond zetten Rowwen Hèze en de Heideroosjes deze luidruchtige toon voort in een bijna uitverkocht Paradiso, waarbij hun aanstekelijke en vooral vrolijk getinte punkrock het voltallige publiek in beweging bracht.

Eén van de hoogtepunten van het Holland Festival 1998 was het Ensemble Modern onder leiding van Heiner Goebbels met *Schwarz auf Weiss*. Geen teksttheater geen muziektheater, maar muziek die door de uitvoerenden zo theatraal wordt uitgebeeld, dat een nieuwe vorm is ontstaan. Instrumenten die uit zichzelf gaan spelen, muzikanten die tennisballen naar trommels en gongs gooien en tussendoor flarden tekst van Heiner Muller, in eenvoudig decor van achter elkaar staande banken met een door zijn eenvoud opvallend lichtplan.

Dat Joni Mitchell, met Bob Dylan en Neil Young, de belangrijkste schrijfster-componist uit het Amerikaanse rock-tijdperk was, bleek op 16 juni in het Concertgebouw, waar een reeks van artiesten verschillende bewerkingen, of op Mitchell geïnspireerd werk, ten gehore brachten.

Van de techno van Solex tot de instrumentale versie van het Mondriaan Kwartet.

De muziek van Gavin Bryars was op twee avonden te horen, het Radio Kamer Orkest speelde werk van deze componist in het Concertgebouw en Bryars speelde met zijn eigen ensemble een avond in Paradiso.

In coproductie met de NPS-radio waren er twee ontmoetingen van tweemaal twee componisten:

Glenn Branca en Michael Fehres, Guus Janssen en Gerry Hemingway. De avond kreeg als titel *Inter-Acties*.

De samenwerking van met name het eerste duo was niet echt tot stand gekomen. Het leverde een muzikale avond op met weliswaar boeiende composities op, maar van een interactie was er minder sprake.

Zita Swoon gaf, als voorproefje op hun productie in 1999, een concert met werk van hun nieuwe cd in een afgeladen Club de Ville, voor enthousiaste jonge fans.

Amsterdam Roots Festival

In de voorafgaande jaren werd in samenwerking met het Koninklijk Instituut voor de Tropen aandacht besteed aan wereldmuziek en -theater. Voor het Holland Festival van 1998 werd samenwerking gezocht met het World Roots Festival. Onder de nieuwe naam Amsterdam Roots Festival kwam op deze wijze een uitgebreid programma tot stand met optredens in zowel de Melkweg, het Concertgebouw, als het Tropeninstituut.

Van de in totaal tien evenementen werden er 45 muziekgroepen uit verschillende landen gepresenteerd. Het publiek reageerde enthousiast en massaal op het programma. Het nieuwe onderdeel, het gratis toegankelijke Wereldorp in het Oosterpark, werd door zeker 10.000 mensen bezocht.

Dankzij de medewerking van enkele organisaties van allochtone bevolkingsgroepen uit Amsterdam, was er een gevarieerd programma samengesteld. Deze samenwerking zullen we in de toekomst zeker doorzetten en ook inhoudelijk zullen er meer verbanden worden gelegd tussen de programma's van de beide festivals.

Dans

Savion Glover, "Dans om naar te luisteren", kopte één van de landelijke dagbladen.

Een betere omschrijving voor deze wervelende tapper uit New York kunnen we niet geven.

In een unieke samenwerking met Endemol Theater Productions werd de Europese première van Savion Glover zeven keer in Carré gepresenteerd. Wellicht was de show nog beter geworden als hij iets was ingekort en wat minder ruimte had gegeven aan de niet altijd even geïnspireerd spelende band.

Dankzij een gezamenlijke campagne met het productiebedrijf van Joop van de Ende in Aalsmeer, zijn er voor deze in Nederland onbekende artiest toch nog 6300 bezoekers geweest.

Opvallend hierbij was de aanwezigheid van een grote hoeveelheid jong en allochtone publiek.

Het Festivalcentrum

Velen wisten de weg te vinden naar het Festivalcentrum in de Stadsschouwburg. Dagelijks kon het publiek hier terecht vanaf twaalf uur. Informatie ophalen over de nog komende programma's, zelf een recensie schrijven op Internet, de site van het Holland Festival raadplegen, de nieuwe dagkrant ophalen of gewoon een kopje koffie drinken en lunchen op het terras. In de avonduren deed het restaurant goede zaken en vanaf een uur of tien was er elke avond nog een gratis programma met een lichte toon.

In de weekenden kon er tot diep in de nacht op de stevige beats van verschillende dj's worden gedanst.

Niet alleen het publiek maar ook de acteurs, de dansers en de muzikanten reageerden enthousiast op de sfeer in het Festivalcentrum.

Het Holland Festival en de media

Zowel het publiek als de pers toonden zich nieuwsgierig, hoe de nieuwe koers van het Festival er in werkelijkheid uit zou zien. We kunnen constateren dat over het algemeen het aanbod met waardering werd ontvangen. Niettemin had een deel van de pers kritiek op de veranderingen in de muziekprogrammering. Hoewel door het Festival duidelijk gecommuniceerd, dat er minder aandacht zou zijn voor met name de klassieke muziek, was dit toch voor de muziekers reden voor het afwijzen van het programma. In een bijlage van dit verslag vindt u een greep uit de grote hoeveelheid artikelen die over het Holland Festival zijn geschreven.

Het Holland Festival viel niet alleen op door haar programmatische veranderingen. De wijze waarop deze in beeld werden gebracht in de diverse media, heeft zeker bijgedragen tot een andere opinie en beeldvorming van het Festival. Een opvallende beeldcampagne benadrukte dat er sprake was van een ander Holland Festival dan in de voorafgaande jaren. Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken werd de programmakrant in een oplage van 350.000 stuks als bijlage van de Volkskrant verspreid.

100.000 exemplaren werden via andere distributiekanaalen door heel Nederland gratis aangeboden. Daarnaast werd een zogenaamd minimagazine in een oplage van 80.000 op plaatsen verspreid, die op jongeren zijn georiënteerd. Een uitgebreide poster- en advertentiecampagne moest de aandacht trekken voor meer specifieke voorstellingen. Een commercial op twee commerciële zenders en AT5 werden ter promotie van Savion Glover ingezet.

Het publiek werd dagelijks op de hoogte gebracht van het laatste nieuws en praktische informatie middels de Dagkrant. Via het internet was het zelfs mogelijk om live een kijkje te nemen bij een aantal voorstellingen.

Evenals in voorgaande jaren was er een uitgebreide samenwerking met de verschillende omroepen, waardoor een zevental producties werd opgenomen en live, of op een later tijdstip werden uitgezonden. Speciale vermelding verdient de inzet van de NPS bij de realisatie van de productie *Een Ziel van Hout*. Op 28 december 1998 werd de tv-versie van *Een Ziel van Hout* via Nederland 3 uitgezonden.

Het Holland Festival en het publiek

De 73 voorstellingen, verdeeld over 34 producties, werden bezocht door bijna 46.000 bezoekers. Een gemiddelde van 630 bezoekers per voorstelling. Een aantal dat ogenschijnlijk veel lager lijkt dan de voorafgaande jaren (60.000 in 1997), maar dat eenvoudig kan worden verklaard door het gegeven, dat de min of meer reguliere voorstellingen van De Nederlandse Opera, Het Nationale Ballet en het Nederlands Danstheater dit jaar niet waren opgenomen in het programma van het Holland Festival. Producties van deze drie gezelschappen telden vorig jaar nog mee met 27.000 bezoekers. De gemiddelde zaalbezetting bedroeg 71 procent, in 1997 was dat 76 procent.

De cijfers

In 1998 presenteerde het Holland Festival 34 afzonderlijke producties, met een totaal van 73 voorstellingen. De totale stoelencapaciteit was ongeveer 44.000; het aantal bezoeken bedroeg circa 46.000 (inclusief de niet-eigen producties). Dit komt overeen met een gemiddelde bezetting van 71%.

Onderverdeeld naar discipline ziet één en ander er als volgt uit:

Discipline	Producties	Voorstellingen	Capaciteit	Bezoeken eigen prod.	Bezoeken niet-eigen prod.	Totaal Bez.%
Theater	10	37	11.350	5.983	2.880	78
Opera/muziektheater	3	9	4.575	3.590	486	89
Concerten	9	9	7.573	2.285	2.858	68
Dans	1	7	11.634	-	6.318	54
Gevels	1	1	-	3.000	-	-
Amsterdam Roots Festival	8	8	9.365	-	7.007	75
Vondelpark Roots	1	1	-	1.500	-	-
Oosterpark Roots	1	1	-	10.000	-	-
Totaal	34	73	44.497	26.358	19.549	71

Publieksonderzoek

Om een indruk te krijgen hoe de programmaveranderingen en de communicatiemiddelen door het publiek zijn opgepikt, hadden we bureau Plantsoen 10, in samenwerking met het NIPO, opdracht gegeven voor een uitgebreid onderzoek onder de bezoekers van dit Festival en een groep bezoekers die voorheen wel en dit jaar niet een voorstelling hebben bezocht. Enkele opvallende conclusies uit het onderzoek onder de huidige bezoekers laat zien, dat het Holland Festival er in is geslaagd om aanmerkelijk meer nieuwe bezoekers te trekken dan in voorafgaande jaren, vooral jongeren zorgen voor de vernieuwing. Het merendeel van deze bezoekers was (zeer) tevreden over de programmering. Ontevreden bezoekers kwamen vooral voor onder de bezoekers van klassiek toneel.

Het nieuwe festivalcentrum was bij de helft van de bezoekers bekend, de helft ervan is er ook daadwerkelijk geweest en heeft de sfeer als prettig ervaren.

Ook onderzochten we bij de voormalige bezoekers, wat de reden was om dit jaar niet te komen.

Van de oud-bezoekers vond de helft dat er te weinig klassieke muziek en dans in de programmering zat en dus weinig van hun gading. Een derde had geen tijd of gelegenheid. Het merendeel van de oud-bezoekers werd niet afgestoten door de koerswijziging en zal, afhankelijk van de programmering, het Holland Festival in de toekomst zeker weer bezoeken. Deze veranderingen waren ook duidelijk merkbaar in de resultaten van de schriftelijke voorverkoop. Deze kwam veel later op gang en had aanzienlijk minder resultaat.

Uiteindelijk is het hogere bezoekersaantal ten opzichte van vorig jaar in de losse verkoop aan de kassa's van de verschillende theaters gerealiseerd. Een ontwikkeling die naar onze mening past bij het Holland Festival nieuwe stijl en de veranderende samenstelling van het publiek.

FINANCIEN

Eigen inkomsten/sponsors

Naast de vaste subsidies van het Ministerie van OCenW met een bedrag ad f 2.411.000,-- en de gemeente Amsterdam met een bedrag van f 738.000,-- kon het Holland Festival in 1998 over een bijdrage uit de zogenaamde HGIS-middelen beschikken (f 830.777,--). Naast een recette van ruim f 516.000,-- kon een bedrag van meer dan 1,5 miljoen gulden worden genoteerd aan, onder andere sponsorbijdragen (f 779.770,--), gelden van fondsen (f 500.000,--) en bijdragen van de Holland Festival Vriendenkring (f 240.000,--). Daarnaast was er een bijdrage aan radio-inkomsten van f 95.000,-- en televisie-inkomsten ad f 279.443,-- (dit laatste betrof de coproductie *Een Ziel van Hout*).

De coproductiebijdrage van het Nieuw Ensemble (f 225.000,--) was ook ten bate van deze opera. Onder 'bijdragen incidenteel' is opgenomen de bijdrage van Stichting Algemene Loterij Nederland, zijnde f 175.000,-- ten behoeve van de galavoorstelling *Il ritorno D'ulisse*. Een andere opmerkelijke bijdrage werd geleverd door theaterproducent Joop van den Ende die de productie van Savion Clover met een bijdrage van f 116.513,-- mede mogelijk heeft gemaakt.

De volgende sponsors en fondsen steunden in 1998 het Holland Festival:

Achmea Groep
Stichting Algemene Loterij Nederland
Audi/Pon's Automobielhandel B.V.
Vereniging Buma/Stichting Stemra
Flashlight
KBW Wesselius effectenbank NV
Mediamax Buitenreklame B.V.
Nederlandse Spoorwegen NV
Prins Bernhard Fonds
Stadsdrukkerij Amsterdam
NOG Verzekeringen
de Volkskrant b.v.
Stichting VSB Fonds

De volgende bedrijven waren in 1998 lid van de Holland Festival Vriendenkring:

ABN-AMRO Bank N.V.
Achmea Groep
Alcatel Telecom Nederland BV
Algemene Loterij Nederland
Amsterdam Exchanges NV
Amsterdam RAI
Audi/Pon's Automobielhandel B.V.
Boer&Croon
Vereniging Buma/Stichting Stemra
Delta Lloyd Verzekeringsgroep NV
Energie Noord West
ING Groep
Joop van den Ende Theaterproducties B.V.
Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam-Haarlem
Koninklijke Ahold nv
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
Koninklijke PTT Nederland NV
KPMG

De Lotto
De Nederlandsche Bank NV
NOG Verzekeringen
N.V. PWN Waterleiding Noord-Holland
Result DDB
SENS Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij
Shell Nederland B.V.
VNU B.V.
Stichting VSB Fonds

Een groot aantal producties werd tevens mogelijk gemaakt dankzij de steun van de volgende coproductoren:

Het Concertgebouw NV
Joop van den Ende Theaterproducties B.V.
Theatergroep Hollandia
Koninklijk Conservatorium Den Haag
Koninklijk Instituut voor de Tropen
KunstenFESTIVALdesArts
Matinee op de Vrije Zaterdag
Melkweg
Muziekcentrum voor de omroep
Nieuw Ensemble
NPS - Radio en Televisie
Paradiso
Stichting Toneelschuur Producties
Triple X Amsterdam
Het Zuidelijk Toneel

Bestuur en directie zijn hoofdbegunstiger, sponsors, coproductoren, subsidiënten en Vrienden erkentelijk voor de steun die in 1998 aan het Holland Festival is verleend.

Eigen vermogen

Het jaar 1998 werd met een positief resultaat (f 524.897,-) afgesloten. Het eigen vermogen van de stichting Holland Festival bedraagt nu f 708.668,- positief. Het batig saldo is het begin van een zeer noodzakelijke bedrijfsrisico-reserve voor de komende jaren. Met name door de onzekerheid over het verkrijgen van een nieuwe hoofdsponsor zal deze reserve, de realisatie van het Holland Festival 1999 veilig stellen.

Voorziening

De voorziening is aangesproken ten behoeve van de reorganisatie en professionalisering van de organisatie, onder andere voor hardware en software-aanpassingen en een uitgebreid pakket aan opleidingen op het gebied van automatisering.
De restwaarde (f 40.796,-) zal in 1999 gebruikt worden voor verdere aanpassingen en opleidingen.

Liquiditeit

Net als in 1997 is ook in 1998 sprake geweest van een gezonde liquiditeit.

Investeringsen

In 1998 is een geheel nieuw computer netwerk met de daarbij behorende software aangeschaft. Dekking hiervoor was voorzien in de reserve uit 1997. Het mogelijke millennium probleem werd hier tegelijk mee opgelost. De extra bijdrage die wij van het ministerie van OCenW (f 13.500,—) ontvingen, werd gebruikt om de restwaarde van het bestaande netwerk vervroegd af te schrijven. Tevens is besloten de bestaande telefooncentrale te vervangen en te digitaliseren.

ORGANISATIE

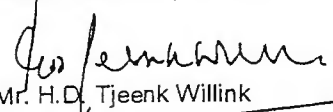
In 1998 hadden de volgende medewerkers een vast dienstverband:

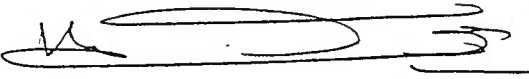
01	Sylvia van Dijk	100%	financiële administratie
02	Sigi Giesler	90%	productie
03	Frances van Gool	100%	secretariaat tot half augustus
04	Ivo van Hove	40%	festivalleider
05	Marja Molewijk	100%	productie
06	Babs van Overbeek	100%	pers tot begin maart
07	Saskia Roggeveen	73%	publiciteit/kaartenbureau
08	Gabriëlle Schretzmeijer	56%	financiële administratie
09	Monica van Steen	100%	productie tot 1 september
10	Jacques van Veen	100%	dagelijks leider
11	Edith van Westerop	90%	publiciteit tot 1 december

In 1998 hadden de volgende medewerkers een tijdelijk of free-lancedienstverband:

Ariane Aarnoutse	productie
Nienke Andersson	productie
Janna van Beek	techniek
Marloes Blokker	secretariaat
Esther Brokke	productie
Stijn van Bruggen	techniek
Maurice Camps	techniek
Christoph Feurer (stage)	productie
Jose Groot	techniek
Dick Heinz	techniek
Marijke van der Kind	publiciteit/kaartenbureau
Henny Knap-Go	secretariaat/archief
Hans Krabben	techniek
Carry van Perlstien	secretariaat
Daphne Richter	publiciteit
Igor Sorko	productie
Kiki Stoffels (stage)	publiciteit
Marianne Valkenberg (stage)	publiciteit
Paul Verstraeten	publiciteit
Cathalijne de Wilde	publiciteit
En alle dagkrant medewerkers en vele anderen.	publiciteit

Amsterdam, 1 april 1999

Mr. H.D. Tjeenk Willink
voorzitter

Drs. M.J.E. de Wit MBA
penningmeester

STICHTING HOLLAND FESTIVAL - EXPLOITATIEREKENING 1998

	<u>HF</u> <u>Exploitatie</u> <u>1998</u>	<u>HF</u> <u>Begroting</u> <u>1998</u>	<u>HF</u> <u>Exploitatie</u> <u>1997</u>
BATEN	6.973.611	5.333.000	8.195.055
INKOMSTEN TOTAAL	<u>1.770.916</u>	<u>1.334.000</u>	<u>2.392.452</u>
Directe inkomsten	999.203	1.034.000	1.484.927
Indirecte inkomsten	771.713	300.000	907.525
OVERIGE BATEN TOTAAL	<u>5.202.695</u>	<u>3.999.000</u>	<u>5.802.603</u>
Instandhoudingssubsidies	4.044.705	3.199.000	4.513.840
Incidentele subsidies	675.000	600.000	1.068.431
Overige	465.000	200.000	150.000
Diverse baten	17.990	-	70.332
LASTEN	6.448.714	5.333.000	7.864.550
BEHEERLASTEN TOTAAL	<u>1.150.564</u>	<u>1.156.000</u>	<u>1.270.490</u>
Personeelbeheer	565.263	629.000	669.798
Materieel beheer	585.301	527.000	600.692
ACTIVITEITENLASTEN TOTAAL	<u>5.298.150</u>	<u>4.177.000</u>	<u>6.594.060</u>
Personeel algemeen	326.685	331.000	372.251
Materieel activiteiten	4.938.676	3.846.000	5.796.010
Diverse lasten	32.789	-	425.799
RESULTAAT 1998 resp. 1997	524.897	-	330.505